

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ПОРІВНЯЛЬНО-АНАЛІТИЧНЕ ПРАВО

3/2014

WWW.PAP.IN.UA

**Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України**

**Електронне наукове видання
«Порівняльно-аналітичне право»**

№ 3, 2014

**Ужгородський національний університет
Ужгород 2014**

Порівняльно-аналітичне право – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Головний редактор:** **Бисага Юрій Михайлович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
- Заст. гол. редактора:** **Белов Дмитро Миколайович** – доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
- Відповідальний Рогач секретар:** **Олександр Янович** – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
- Члени редакційної колегії:** **Фазикосх Василь Георгійович** – кандидат юридичних наук, професор, декан юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Ярема Василь Іванович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри господарського права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Семерак Олександр Созонович – кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Лемак Василь Васильович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, завідувач кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Лазур Ярослав Володимирович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри господарського права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Сідак Микола Васильович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри господарського права юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Бедь Віктор Васильович – доктор юридичних наук, професор, ректор Карпатського університету ім. А. Волошина
Федоренко Владислав Леонідович – доктор юридичних наук, професор, заступник начальника Навчально-наукового інституту заочного та дистанційного навчання – декан юридичного факультету Національної академії внутрішніх справ
Севрюков Олександр Павлович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального та конституційного права Люберецької філії Російського державного соціального університету (м. Люберці, Російська Федерація)
Кубічек Павел – професор, доктор права, кандидат юридичних наук, декан юридичного факультету Університету Коменського в м. Братислава (Словацька Республіка)
Патакійова Марія – професор, доктор права, кандидат юридичних наук, проректор Університету Коменського в м. Братислава (Словацька Республіка)
Марек Карел – професор, доктор права, кандидат юридичних наук, професор кафедри підприємницького права юридичного факультету Університету Масарика в м. Брно (Чеська Республіка)
Гайніш Едіта – доктор права, доктор філософії у сфері права, юридичний факультет Університету Коменського в м. Братислава (Словацька Республіка)
Жежикова Мартина – кандидат юридичних наук, докторант юридичного факультету університету П.Й. Шафарика у м. Кошице (Словацька Республіка)
Ленгер Яна Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного права та порівняльного правознавства, юридичного факультету ДВНЗ «УжНУ»
Ступник Ярослав Валерійович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та міжнародного кримінального права факультету європейського права та правознавства ДВНЗ «УжНУ»

Видання «Порівняльно-аналітичне право» включено до переліку наукових фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

Наказ Міністерства освіти і науки України № 463 від 25 квітня 2013 р.

*Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол № 10-2013/2014 від 23 червня 2014 року*

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;

ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ.....10

Вишковська В.І. ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ

ПРАВОЗАХИСНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....10

Воронцова А.В. ПРАВОВИЙ ПРОГРЕС ЯК ІНДИКАТОР РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ..... 14

Галіцина Н.В. СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ

ЯК ВИХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ КОНЦЕПЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ 16

Гулак Л.С., Нор У.М. ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У МЕХАНІЗМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ..... 19

Кулішенко О.Ю. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКИХ ГЕТЬМАНІВ

ЩОДО ФОРМУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНСЬКІЙ

ГЕТЬМАНСЬКІЙ ДЕРЖАВІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ XVII – НА ПОЧАТКУ XVIII СТОЛІТТЯ..... 23

Машталір Х.В. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

ТА ЗАКОНОДАВЧА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВГЕНА ПЕТРУШЕВИЧА 26

Мигидина М.В. К ВОПРОСУ О СВОЙСТВАХ ПРАВОВЫХ ЦЕННОСТЕЙ.....29

Моїсєєнко Д.М. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМИ ПЕРЕХІДНОЇ ПОСТСОЦІАЛІСТИЧНОЇ ДЕРЖАВИ.....32

Постол К.А. ОСНОВНІ ЕТАПИ ГЕНЕЗИСУ ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ

ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ (2001-2014 рр.) 35

Прохоренко М.М. МЕЖІ СУДОВОЇ ВЛАДИ ЩОДО ПРАВОТВОРЧОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ..... 41

Ситар І.М. ПРЕДМЕТ ПОРІВНЯЛЬНОГО ПРАВознавства (МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПЛЮРАЛІЗМ).....43

РОЗДІЛ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО.....48

Банах С.В. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІЙ ОМБУДСМАНІВ У СПРАВАХ НЕПОВНОЛІТНІХ.....48

Жильнікова Н.Д. ВИДИ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ В УКРАЇНІ..... 51

РОЗДІЛ 3

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС;

СІМЕЙНЕ ПРАВО; МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО.....54

Гаценко О.О. СУБ'ЄКТИ ПРАВОВІДНОСИН ПРИ СПАДКУВАННІ АВТОРСЬКИХ ПРАВ..... 54

Жук Л.Б. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ НОРМ СПАДКОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ ТА СЛОВАЧЧИНИ.....58

Куліцька С.В. МІЖНАРОДНИЙ, ЗАРУБІЖНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ РІВНІ

ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ВІДШКОДУВАННЯ (КОМПЕНСАЦІЇ)

ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ НЕПРАВООМІРНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ (БЕЗДІЯЛЬНІСТЮ)

ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ (СУДДІ, СУДДІВ)..... 61

Тодорошко Т.А., Палеева Ю.С. ПРОБЛЕМЫ ПРИМЕНЕНИЯ ПРИКАЗНОГО ПРОИЗВОДСТВА.....65

РОЗДІЛ 4

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО.....68

Григор'єва В.В. ПРАВОВИЙ РЕЖИМ СУДОВОГО РІШЕННЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....68

Гусейнова Г.М. ВЗАЄМОДІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ СУДІВ УКРАЇНИ

З ТРЕТЕЙСЬКИМИ СУДАМИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....71

РОЗДІЛ 5

ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ..... 75

Демченко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОБОТИ ДИСТАНЦІЙНИХ

ПРАЦІВНИКІВ ЗА УМОВИ РЕФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ..... 75

Левченко Н.І. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РОБОТОДАВЦЯ..... 78

Хименко О.А. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ТА ЗАХИСТ ПРАВ ПРАЦІВНИКА ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМОК РЕФОРМИ ВІДНОСИН З УПРАВЛІННЯ Й ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ.....	81
---	----

РОЗДІЛ 6

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО; АГРАРНЕ ПРАВО; ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО; ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО.....	85
--	-----------

Саркісова Т.Б. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗЕМЕЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	85
--	----

РОЗДІЛ 7

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО.....	91
---	-----------

Анпілогов О.В. ДО ПИТАННЯ ПРО ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ТА ГАЛУЗЕВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ РЕГІОНОМ.....	91
--	----

Воронін Я.Г. ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ ДОЗВІЛЬНИХ ПРОЦЕДУР У НАФТОГАЗОВОМУ КОМПЛЕКСІ.....	94
--	----

Колеснікова М.В., Головашов О.Д. ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ЯК ШЛЯХ ДО РОЗВИТКУ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	99
--	----

Казанчук І.Д. ЯК ВПЛИНУТИ НА СТАН АМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В УКРАЇНІ (АНАЛІЗ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ КРАЇН ЄВРОСОЮЗУ)?	102
--	-----

Кеберник Г.В. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАУКОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	106
---	-----

Ковальчук А.Ю., Лісовська Ю.П. АНАЛІЗ ЗАГРОЗ ІНФОРМАЦІЙНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ.....	112
--	-----

Коренева М.М. ЮРИДИЧНИЙ РИЗИК В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	116
---	-----

Кукоба О.О. ДО ПИТАННЯ ПРО СУДОВИЙ ПОРЯДОК ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ВИБОРЧИХ КОМІСІЙ ТА ЧЛЕНІВ ЦИХ КОМІСІЙ.....	120
--	-----

Макушев П.В. ТРАДИЦІЙНА УКРАЇНСЬКА МОДЕЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	124
--	-----

Проць І.М. СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 164-12 КУПАП «ПОРУШЕННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА».....	127
---	-----

Резніченко В.О. ПРОЦЕДУРИ ЗДІЙСНЕННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ: ПИТАННЯ СЬОГОДЕННЯ.....	131
---	-----

Сандюк Г.О. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У МИКОЛАЇВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	135
---	-----

Трояновська Т.М. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.....	139
--	-----

Хрідочкін А.В. ПОВНОВАЖЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЇХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ.....	143
---	-----

Царенко В.І., Хома В.О. МИТНІ ПРОЦЕДУРИ: ОЗНАКИ ТА ПОНЯТТЯ.....	146
--	-----

РОЗДІЛ 8

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО.....	151
--	------------

Артеменко І.І. ПРАВОВА ДОКТРИНА ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ: ГЕНЕЗА ТА СУЧАСНІСТЬ.....	151
---	-----

Дручек О.В. ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ ТА ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЇЇ В УКРАЇНІ.....	154
---	-----

Живко М.О., Петрушак Т.І. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ РОЛІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ШЛЯХІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ЙОГО ФУНКЦІЙ.....	158
---	-----

Каменський Д.В. СПРАВА ДМИТРА ФІРТАША АБО ДЕЯКІ СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В США.....	162
--	-----

Конопельський В.Я. ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ – ОДНЕ З ПРІОРИТЕТНИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	165
--	-----

Марисюк К.Б. ІРЛАНДСЬКА ПРОГРЕСИВНА ПЕНІТЕНЦІАРНА (В'ЯЗНИЧНА) СИСТЕМА.....	169
Попов Г.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗАСУДЖЕНИХ НА ОСВІТУ ЯК ОДНА З ОСНОВНИХ ПЕРЕДУМОВ ЇХ ПЕРЕВИХОВАННЯ.....	171
Рыжов И.Н. ТЕРРОРОГЕНЕЗ КАК ГНОСЕОЛОГИЧЕСКИЙ БАЗИС БОРЬБЫ С ТЕРРОРИЗМОМ.....	174
Ткачук В.Є. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ У ЗМІСТІ МЕХАНІЗМУ ПРОТИПРАВНОЇ ПОВЕДІНКИ ОСІБ, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОКАРАНЬ, НЕ ПОВ'ЯЗАНИХ З ПОЗБАВЛЕННЯМ ВОЛІ.....	178
Хрідочкіна А.А. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СТРУКТУРІ ОСОБЛИВОЇ ЧАСТИНИ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	183
Хуторянський О.В. КОМПАРАТИВІСТСЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ НОРМИ «НЕНАДАННЯ ДОПОМОГИ ОСОБИ, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ В НЕБЕЗПЕЧНОМУ СТАНІ».....	187
РОЗДІЛ 9	
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.....	191
Афонін Д.С. ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕКАТЕГОРИЧНИХ ВИСНОВКІВ ЕКСПЕРТА В ЯКОСТІ ДОКАЗІВ.....	191
Козленко А.Ю. ПРИВАТНИЙ ІНТЕРЕС У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	194
Купряшина Е.А., Крахмалева К.В. ПРОБЛЕМЫ УЧАСТИЯ СПЕЦИАЛИСТА В УГОЛОВНОМ СУДОПРОИЗВОДСТВЕ.....	197
Купряшина Е.А., Лабунская Н.А. ОСНОВНЫЕ СТАДИИ В ОЦЕНКЕ ДОСТОВЕРНОСТИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ ЭКСПЕРТА (НА ПРИМЕРЕ БИОЛОГИЧЕСКИХ ЭКСПЕРТИЗ).....	199
Пасько О.М. ГНОСЕОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СЛІДЧОГО ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	202
Слободзян А.П. ПРАВООБМЕЖЕННЯ ОСОБИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ДО НЕЇ ОСОБИСТОГО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.....	205
Татарин Н.М. ОСОБЛИВОСТІ ТАКТИКИ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ САМОВІЛЬНОГО ЗАЙНЯТТЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ТА САМОВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА.....	209
Самойленко О.А., Узкий О.О. СУТНІСТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ СПІВВІДНОШЕННЯ З НЕГЛАСНОЮ СЛІДЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.....	213
Циганюк Ю.В. «НАЛЕЖНА ПРАВОВА ПРОЦЕДУРА» ЯК СИСТЕМНА ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	217
Шевченко Е.В. ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	219
РОЗДІЛ 10	
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА.....	223
Рустамзаде А.Х. ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ ОРГАНОВ СУДЕЙСКОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЕСПУБЛИКИ СОГЛАСНО РЕКОМЕНДАЦИЯМ СОВЕТА ЕВРОПЫ	223
РОЗДІЛ 11	
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО.....	226
Перепелкин С.М. МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ УЧАСТИЯ УКРАИНЫ В БОРЬБЕ С ТАМОЖЕННЫМИ ПРАВОНАРУШЕНИЯМИ.....	226

CONTENTS

SECTION 1

THEORY AND HISTORY OF THE LAW AND THE STATE;

HISTORY OF POLITICAL AND LEGAL DOCTRINES.....10

Vyshkovska V.I. PRINCIPLES OF HUMAN RIGHTS FUNCTIONS OF THE STATE.....10

Vorontsova A.V. LEGAL PROGRESS AS AN INDICATOR
OF THE LEGAL SYSTEM DEVELOPMENT.....14Halitsyna N.V. SOCIAL JUSTICE AS STARTING ELEMENTS
OF THE CONCEPT OF THE SOCIAL STATE16

Hulak L.S., Nor U.M. LOKAL SELF-GOVERNMENT IN THE MECHANISM OF GOVERNANCE19

Kulishenko O.Yu. THE POLITIC OF UKRAINIAN HETMANS
ON FORMING LAND LEGISLATION IN THE HETMANATE
IN DURING THE SECOND HALF VXII – EARLY VXIII CENTURY.....23Mashtalir Kh.V. THEORETIC AND LEGAL FEATURES OF LEGISLATION OF WESTERN UKRAINIAN
FOLK REPUBLIC AND LEGISLATIVE ACTIVITY OF YEVHEN PETRUSHEVICH26

Myhydyna M.V. TO THE QUESTION ON FEATURES OF LEGAL VALUES.....29

Moiseienko D.M. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL
FOUNDATIONS OF THE FORM OF TRANSITIONAL POST-SOCIALIST STATE.....32Postol K.A. THE MAIN STAGES OF THE LEGAL MECHANISMS'S GENESIS CONCERNING
INTERACTION INSTITUTIONS OF CIVIL SOCIETY AND THE STATE IN UKRAINE (2001-2014).....35Prokhorenko M.M. LIMITS OF JUDICIAL POWER
WITH RESPECT TO THE LAW-MAKING FUNCTIONS OF THE STATE.....41

Syta I.M. SUBJECT OF COMPARATIVE LAW (METHODOLOGICAL PLURALISM)43

SECTION 2

CONSTITUTIONAL LAW; MUNICIPAL LAW.....48

Banakh S.V. SOME FEATURES OF FUNCTIONS OMBUDSMAN MINORS.....48

Zhylnikova N.D. KIND OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN UKRAINE.....51

SECTION 3

CIVIL LAW AND CIVIL PROCESS; FAMILY LAW;

INTERNATIONAL PRIVATE LAW.....54

Hatsenko O.O. SUBJECTS OF LEGAL RELATIONSHIPS AT INHERITANCE OF COPYRIGHTS.....54

Zhuk L.B. COMPARATIVE ANALYSIS OF RULES OF SUCCESSION UKRAINE AND SLOVAKIA.....58

Kulitska S.V. THE INTERNATIONAL, FOREIGN AND NATIONAL LEVELS
OF THE LEGAL REGULATION OF OBLIGATIONS OF COMPENSATION OF HARM,
CAUSED BY ILLEGAL ACTIVITIES (INACTIVITY) OF THE JUDICIARY (JUDGE, JUDGES).....61

Todoroshko T.A., Paleieva Yu.S. PROBLEMS OF WRIT OF PROCEEDINGS.....65

SECTION 4

ECONOMIC LAW; ECONOMIC PROCEDURAL LAW.....68

Hrygoryeva V.V. LEGAL REGIME OF COURT DECISION:
THEORETICAL AND LEGAL ASPECTS.....68Huseynova H.M. COOPERATION ACTIVITIES OF UKRAINE COMMERCIAL
COURTS OF ARBITRATION COURTS: THEORETICAL ASPECTS.....71

SECTION 5

LABOUR LAW; SOCIAL SECURITY LAW.....75

Demchenko O.V. SPECIALITIES OF THE TELESWORKER'S LABOR
LAW REGULATION IN CONDITION OF UKRAINIAN LABOR LAW REFORMATION.....75

Levchenko N.I. MATERIAL LIABILITY OF EMPLOYER.....78

Khymenko O.A. RULE OF LAW AND PROTECTION
OF EMPLOYEE RIGHTS AS THE MAIN DIRECTION
OF REFORM RELATIONS MANAGEMENT AND ORGANIZATION OF LABOR.....81

SECTION 6**LAND LAW; AGRARIAN LAW; ENVIRONMENTAL LAW;****NATURE RESOURCES LAW.....85**

Sarkisova T.B. LEGAL RESPONSIBILITY FOR LAND WRONGDOINGS IN CONTEXT OF ADOPTION
THE UKRAINIAN LEGISLATION TO EU LEGISLATION.....85

SECTION 7**ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS;****FINANCIAL LAW; INFORMATION LAW.....91**

Anpilogov O.V. TO THE QUESTION ABOUT THE CONTENT
OF THE ADMINISTRATIVE-LAW RELATIONS IN THE SPHERE
OF TERRITORIAL AND SECTORAL ORGANIZATION OF MANAGEMENT REGION.....91

Voronin Ya.H. THE CONCEPT AND TYPES
OF PERMISSION PROCEDURE IN OIL AND GAS SECTOR.....94

Kolesnikova M.V., Holovashov O.D. INFORMATIZATION
AS A WAY THE DEVELOPMENT OF NOTARIALACTIVITY IN UKRAINE.....99

Kazanchuk I.D. HOW TO INFLUENCE THE STATE OF THE ADMINISTRATIVE
AND LEGAL PROTECTION OF THE ENVIRONMENT IN UKRAINE
(ANALYSIS AND USE OF THE EXPERIENCE OF THE EU COUNTRIES)?.....102

Kebernyk H.V. MAIN AREAS IMPROVE THE LEGAL REGULATION OF SCIENTIFIC
EXPERTISE IN THE ADMINISTRATIVE AND JURISDICTIONAL ACTIVITY IN UKRAINE.....106

Kovalchuk A.Yu., Lisovska Yu.P. ANALYSIS OF THREATS
TO INFORMATIVE SAFETY OF THE STATE.....112

Koreneva M.M. LEGAL RISKS IN MODERN SOCIETY.....116

Kukoba O.O. TO QUESTION OF JUDICIAL PROCEDURE FOR APPEALING DECISIONS,
ACTIONS OR INACTIONS OF ELECTION COMMISSIONS AND MEMBERS OF THESE COMMITTEES.....120

Makushev P.V. TRADITIONAL UKRAINIAN MODEL OF STATE
EXECUTIVE SERVICE IN SYSTEM OF PUBLIC POWER: ADVANTAGES AND DEFECTS.....124

Prots I.M. SUBJECT OF ADMINISTRATIVE VIOLATION PROVIDED UNDER
ARTICLE 164-12 CODE OF ADMINISTRATIVE LAW «VIOLATION OF BUDGET LEGISLATION».....127

Reznichenko V.O. PROCEDURES FOR LICENSING
IN THE FIELD OF URBAN DEVELOPMENT: ISSUES OF TODAY.....131

Sandyuk H.O. THE HISTORY OF THE FORMATION AND DEVELOPMENT
OF THE STATE TREASURY SERVICE OF UKRAINE IN THE MYKOLAIV REGION.....135

Troyanovskaya T.M. THE DIRECTIONS OF IMPROVING THE OF PUBLIC-LAW
CONTROVERSY DEFINITION UNDERSTANDING IN THE INTELLECTUAL PROPERTY SPHERE.....139

Khridochkin A.V. AUTHORITY OF CENTRAL EXECUTIVE BODIES IN THE FIELD
OF INTELLECTUAL PROPERTY GUARDING AS A PART OF THEIR ADMINISTRATIVE STATUS.....143

Tsarenko V.I., Khoma V.O. CUSTOMS PROCEDURES: SIGNS AND CONCEPTS.....146

SECTION 8**CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL LAW.....151**

Artemenko I.I. THE LEGAL DOCTRINE
OF PROTECTION OF CHILDREN'S RIGHTS: GENESIS AND PRESENT.....151

Druchek O.V. TRAFFICKING AND COUNTERING PROBLEMS IN UKRAINE.....154

Zhyvko M.O., Petrushchak T.I. MAJOR TRENDS IN CONTEMPORARY
UNDERSTANDING THE ROLE OF CRIMINAL LAW AND WAYS OF ITS FUNCTIONS.....158

Kamenskyy D.V. THE CASE OF DMYTRO FIRTASH
OR SOME MODERN TRENDS OF FIGTHING CORRUPTION IN THE USA.....162

Konopelsky V.Ya. IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL POSITIVE EXPERIENCE
IS ONE OF THE PRIOR TASKS OF MODERN PENAL POLITICS OF UKRAINE.....165

Marysyuk K.B. IRISH PROGRESSIVE PENITENTIARY (PRISON) SYSTEM.....169

Popov H.V. THE RIGHTS OF JUVENILE OFFENDERS
TO EDUCATION AS ONE OF THE MAIN CONDITIONS OF REHABILITATION.....171

Ryzhov I.N. TERROROGENEZ AS BASIS GNOSEOLOGICAL FIGHT AGAINST TERRORISM.....174

Tkachuk V.Ye. CRIMINAL LEGAL ASPECT OF THE CONTENT OF THE MECHANISM OF WRONGFUL CONDUCT OF PERSONS SENTENCED TO PUNISHMENTS NOT CONNECTED WITH IMPRISONMENT.....	178
Khridochkina A.A. PROBLEM QUESTIONS SCENE OF THE CRIME AGAINST INTELLECTUAL PROPERTY DETERMINATION IN STRUCTURE OF THE SPECIAL PART OF CRIMINAL CODE OF UKRAINE.....	183
Khutorianskyy O.V. COMPARATIVE APPROACH TO THE DEFINITION OF CRIMINAL LAW «FAILURE TO PROVIDE HELP TO A PERSON WHO IS IN A DANGEROUS CONDITION».....	187

SECTION 9

CRIMINAL PROCESS AND FORENSIC SCIENCE; FORENSIC EXAMINATION; OPERATIVELY-SEARCH ACTIVITY.....191

Afonin D.S. SOME PROPERTIES OF USE POSSIBLE EXPERT OPINIONS AS EVIDENCE.....	191
Kozlenko A.Yu. PRIVATE INTEREST IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....	194
Kupryashina E.A., Krahmaleva K.V. THE ISSUE OF THE INVOLVEMENT OF A SPECIALIST IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....	197
Kupryashina E.A., Labunskaya N.A. THE MAIN STAGES IN THE EVALUATION OF THE RELIABILITY OF THE EXPERT'S CONCLUSION (FOR EXAMPLE, BIOLOGICAL EXPERT EXAMINATION).....	199
Pasko O.M. EPISTEMOLOGICAL READY INVESTIGATOR FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES.....	202
Slobodzyan A.P. LEGAL RESTRICTIONS OF THE PERSON IN CONNECTION WITH THE APPLICATION TO IT PERSONAL COMMITMENTS	205
Tatarin N.M. PECULIARITIES OF THE INTERROGATION TACTICS DURING THE INVESTIGATIONS OF SQUATTING AND UNAUTHORIZED BUILDING.....	209
Samojlenko O.A., Uzky O.O. ESSENCE OF OPERATIONAL ACTIVITIES AND ITS RELATIONSHIP WITH COVERT INVESTIGATORS ACTIVITIES.....	213
Tsyhanyuk Yu.V. «DUE PROCESS OF LAW» AS A SYSTEMIC LEGAL CATEGORY OF NATIONAL CRIMINAL PROCEEDING.....	217
Shevchenko E.V. EXECUTION OF JUDGMENT IN COURSE OF PRE TRIAL INVESTIGATION: THEORY AND PRACTICE.....	219

SECTION 10

JUDICATURE; PUBLIC PROSECUTION AND ADVOCACY..... 223

Rustamzade A.K. THE MAIN ORGANIZATION PRINCIPLES OF AZERBAIJAN REPUBLIC JUDICIAL SELF-GOVERNMENT ACCORDING TO THE COUNCIL OF EUROPE RECOMMENDATIONS	223
--	-----

SECTION 11

INTERNATIONAL LAW..... 226

Perepelkin S.M. INTERNATIONAL LEGAL BASES OF PARTICIPATION OF UKRAINE IN FIGHT AGAINST CUSTOMS OFFENSES.....	226
--	-----

УДК 343.8

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ – ОДНЕ З ПРІОРИТЕТНИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL POSITIVE EXPERIENCE IS ONE OF THE PRIOR TASKS OF MODERN PENAL POLITICS OF UKRAINE

Конопельський В.Я.,
кандидат політичних наук, доцент,
начальник кафедри кримінального права та кримінології
Одеського державного університету внутрішніх справ

В статті здійснений аналіз міжнародно-правових підходів, пов'язаних із змістом поняття «міжнародні стандарти поводження із засудженими», та доведений їх вплив на диференціацію та індивідуалізацію покарання у виді позбавлення волі, а також запропоновані науково обґрунтовані заходи щодо їх впровадження у чинне законодавство України.

Ключові слова: міжнародне право, засуджений, персонал органів та установ виконання покарань, міжнародні стандарти поводження із засудженими, диференціація, індивідуалізація, виконання покарання, позбавлення волі.

В статье осуществлен анализ международно-правовых подходов, связанных с содержанием понятия «международные стандарты поведения с осужденными», в ходе которого установлено их влияние на дифференциацию и индивидуализацию исполнения наказания в виде лишения свободы, а также предложены научно обоснованные мероприятия по их внедрению в действующее законодательство Украины.

Ключевые слова: международное право, осужденный, персонал органов и учреждений по исполнению наказаний, международные стандарты поведения с осужденными, дифференциация, индивидуализация, исполнение наказания, лишение свободы.

In the article analyzes the international legal approaches related to the concept of «international standards of treatment of prisoners», and brought their influence on differentiation and individualization of punishment of imprisonment, and offered evidence-based measures to be implemented in the current legislation of Ukraine.

Key words: international law, condemned, and staff of penal institutions, international standards of treatment of prisoners, differentiation, individualization, of punishment, imprisonment.

Постановка проблеми. Як свідчить практика, держава Україна, ставши членом різноманітних міжнародних організацій (ООН, Ради Європи, інших), не в повній мірі та на низькому рівні виконує взяті на себе юридичні обов'язки, у тому числі й у сфері виконання покарань. А це, у свою чергу, не тільки підриває її авторитет на міжнародній арені, але й поглиблює проблеми, що пов'язані з умовами тримання засуджених в установах виконання покарань (далі – УВП) в Україні та збільшує терміни приведення їх до міжнародних стандартів. Виходячи з зазначеного та завдань, що стоять перед Україною у цьому напрямку, обрана тема даної наукової статті є актуальною та такою, що має теоретико-прикладне значення.

Стан дослідження. Вивчення наукової літератури засвідчує, що досить активно над вирішенням означеної проблематики працюють наступні науковці: В.А. Бадира,

О.В. Беца, І.Г. Богатирьов, В.В. Василевич, А.О. Галай, О.М. Джужа, Т.А. Денисова, С.Ф. Денисов, О.Г. Колб, М.В. Климов, В.І. Кривуша, І.М. Копотун, В.А. Львовчкін, Г.О. Радов, О.В. Романенко, В.М. Синьов, А.Х. Степанюк, В.М. Трубников, І.С. Яковець та інші. Проте досі чітких відмінностей та об'єднуючих критеріїв, особливо в частині вирішення завдань диференціації та індивідуалізації виконання покарань, з цього приводу не розроблено, що й обумовило вибір теми даної наукової статті.

Виклад основного матеріалу. Як показало вивчення міжнародно-правових актів, багато позитивних моментів та стандартних правил, що стосуються диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі, є, зокрема, в такому із них, як «Основні принципи поводження із засудженими». Так, у п. 7 зазначених Принципів встановлено, що слід докладати і заохочу-

вати зусилля для скасування одиночного утримання як покарання і обмеження його застосування. Особливо актуальною є дана проблема у контексті визначеного в КВК України такого дисциплінарного стягнення, як переведення засуджених до одиночної камери на строк до трьох місяців (ч. 1 ст. 132 «Заходи стягнення, що застосовуються до осіб, позбавлених волі» [1, с. 258], а також гуманізації умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі [2, с. 364–365]. Виходячи з вимог даного Основного принципу поведінки із засудженими, варто було б з ч. 1 ст. 132 КВК України виключити стягнення у виді переведення засудженого до одиночної камери.

Багато повальних моментів, що стосуються диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі в Україні, закріплено в Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання. Так, відповідно до вимог ст. 1 даної Конвенції, катуванням визнається страждання фізичного чи морального характеру, що ґрунтується на дискримінації будь-якого виду, коли вони заподіюються держаними посадовими особами чи іншими особами, які виступають як офіційні, чи з їх підбурюванням, чи з їх відома, чи за їх мовчазної згоди. До таких, зокрема, відносяться й випадки, що пов'язані з порушенням принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі.

У цьому контексті звертають на себе увагу доповіді Європейського Комітету по запобіганню тортурам по результатах візитів його делегації в Україну, в одному з яких було зазначено, що особливого занепокоєння викликає поведінка в УВП України із засудженими-гомосексуалістами. Як встановлено Комітетом, зазначені особи піддаються різним формам дискримінації – для них заборонено сідати за один стіл з іншими засудженими; вони повинні користуватись своїм посудом, спати біля входу у житлового приміщення та іншим [3, с. 112]. Саме такі факти є предметом розслідування Європейського Комітету по запобіганню тортурам та входить до його обов'язків, а саме: обов'язок проведення розслідувань вимагає створення послідовної системи заходів, здатних гарантувати адекватне реагування на достовірні повідомлення про катування та інші форми жорстокого поведінки [4, с. 10]. При цьому, як зазначено в п. 43 рішення Європейського суду з прав людини у справі «Мироненко і Мартиненко проти України», ст. 34 Конвенції з основоположних прав людини і громадянина передбачає право будь-якого заявника вважати себе потерпілим від допущеного порушення прав, викладених у Конвенції; вона вимагає від нього викласти суть скарги, але не зобов'язує уточнювати, яку саме статтю, пункт чи підпункт або навіть яке саме право мається на увазі. Встановлення жорсткіших вимог призводило б до несправедливих наслідків, оскільки переважна більшість «індивідуальних» заяв надходить від громадян – не фахівців права, які звертаються до Суду без допомоги адвоката [5, с. 136].

Прикладне значення для України має й ст. 11 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання, у якій визначено, що кожна держава – сторона розглядає правила, інструкції, методи і практику щодо умов тримання під вартою й поведінку, які піддані будь-якій формі арешту, затримання чи ув'язнення, щоб не допустити жодних випадків катувань, а також ст. 16 Конвенції, що зобов'язує кожну державу запобігати актам жорстокого, нелюдського і такого, що принижує гідність, поведінки й покарання; що не підпадають під визначення катування, викладені в ст. 1 Конвенції. Виходячи з вищевказаного аналізу змісту даного міжнародного-правового документа, логічним було б доповнення ст. 92 КВК України «Роздільне тримання засуджених до позбавлення волі у виправних і виховних колоніях» ч. 7

наступного змісту: «Роздільне тримання засуджених до позбавлення волі виступає однією з правових гарантій запобігання тортурам та нелюдському або такому, яке принижує гідність, поведінки із засудженими, що визначено у ст. 1 цього Кодексу пріоритетним елементом мети кримінально-виконавчого законодавства України».

Немало позитивних моментів, які можна було б впровадити у національне законодавство та практику реалізації принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі, визначено й в Європейській конвенції по запобіганню тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поведінку чи покаранню. Зокрема, у преамбулі даної Конвенції говориться про те, що захист позбавлених волі осіб від тортур чи нелюдського або такого, що принижує гідність, поведінки чи покарання, міг би бути посилений позасудовими засобами превентивного характеру, які ґрунтуються на відвідуваннях місць позбавлення волі. При цьому, як встановлено в ст. 1 Конвенції, Комітет, шляхом здійснення відвідувань, перевіряє поведінку з позбавленими волі особами з метою посилення, у разі необхідності, захисту таких осіб від тортур та нелюдського або такого, що принижує гідність, поведінки чи покарання. Враховуючи зазначене та те, що дана Європейська конвенція 24 січня 1997 р. ратифікована Україною, необхідно є видозміна ч. 1 ст. 24 КВК України «Відвідування установ виконання покарань» шляхом її доповнення у кінці речення словосполученням «а також членами національного Комітету з цих питань» та викласти цей пункт у такій редакції: «Без спеціального дозволу відвідувати установи виконання покарань для здійснення контролю мають право члени Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведінку чи покаранню, а також членами національного Комітету з цих питань». Як з цього приводу зазначено у п. 240 рішення Європейського Суду з прав людини у справі «Нечипорук і Йонкало проти України», забезпечення особі, позбавленій свободи, можливості бути заслуханою особисто або завдяки певній формі представництва є однією з основоположних гарантій, що застосовується при вирішенні питань позбавлення свободи [6].

Не менш важливими, з огляду удосконалення правового механізму диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі в Україні, є й інші міжнародні правові акти (Принципи медичної етики, що стосуються долі працівників охорони здоров'я, особливо лікарів, в захисті ув'язнених або затриманих осіб від тортур та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки та покарання; Звід принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню чи ув'язненню у будь-якій формі; Правила ООН, що стосуються захисту неповнолітніх, позбавлених волі; інші [7]).

Проте найбільш предметно зазначені питання викладені в Європейських пенітенціарних правилах. Так, у преамбулі цих Правил зазначено, що Комітет Міністрів, відповідно до ст. 15 Статуту Ради Європи, схвалює стандарти щодо окремих аспектів пенітенціарної політики та практики, а саме: про освіту в пенітенціарних закладах, щодо пенітенціарних та кримінологічних аспектів, контролю інфекційних хвороб, включаючи СНІД та супутні проблеми охорони здоров'я у місцях позбавлення волі, про етичні та організаційні аспекти надання медичної допомоги у в'язницях, про перенаповнення в'язниць і збільшення числа ув'язнених, про організацію тюремними адміністраціями відбуття покарання ув'язненими довічно та тривалих термінів ув'язнення та інші. Як свідчить практика, саме ці та інші проблеми складають зміст сучасної кримінально-виконавчої політики України. Деякі шляхи їх вирішення, як показало вивчення змісту Європейських пенітенціарних правил, визначені у цьому нормативно-правовому акті. Зокрема, у п. 4 частини I «Основні принципи» з цьо-

го приводу говориться наступне: утримання ув'язнених (засуджених) в умовах, які порушують їхні права людини, не може бути виправдано нестачею ресурсів. У той самий час, тільки Державна програма покращення умов тримання засуджених та осіб взятих під варту, в Україні на 2006–2010 рр. була профінансована з Державного бюджету лише на 5,7% [8, с. 6], а інші проекти отримали ще меншу частину державних асигнувань.

У частині I зазначених Правил «Сфера дії та застосування» заслуговує на увагу п. 12.1., у якому встановлено, що особи, які страждають на розумові хвороби або стан розумового здоров'я яких несумісний з тюремним ув'язненням, повинні утримуватись в спеціальних для цього установах. Якщо, проте, як виняток, такі особи утримуються в пенітенціарних установах, потрібно встановити спеціальні правила, які враховують їхній статус та потреби (п. 12.2). В Україні ні в КВК, ні в Законі України «Про попереднє ув'язнення», ні в ПВР УВП (СІЗО), ні в інших нормативно-правових актах з питань виконання покарань такі правила та процедури не визначені, хоча кількість таких осіб в установах попереднього ув'язнення та УВП є значною. Виходячи з цього, КВК України варто було б доповнити главою 21–1 «Особливості відбування покарання засудженими, що мають інфекційні та інші захворювання», в якій зосередити всі ті норми, що визначені у Правилах, затверджених ДПтС України. Такий висновок ґрунтується на:

1) вимогах ч. 6 ст. 92 КВК, у якій зазначено, що вимоги роздільного тримання засуджених до позбавлення волі, які встановлені у цій статті, не поширюється на лікувальні заклади місць позбавлення волі і колонії, призначені для тримання і лікування інфекційних хворих засуджених. Порядок тримання таких категорій осіб визначається нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань.

У зв'язку з цим виникає цілком логічне запитання: а) чому для всіх інших засуджених, мова про яких ведеться в ст. 92 КВК, умови роздільного тримання визначає законодавець, а для хворих засуджених – ДПтС України? б) чому на законодавчому рівні визначені особливості відбування покарання в колоніях різних видів (глава 20 КВК) та особливості відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками та неповнолітніми (глава 21 КВК), але не визначені особливості тримання засуджених, які мають інфекційні та інші хвороби, тим більше, що це є найактуальнішою проблемою сьогодення у сфері виконання покарань в Україні?;

2) у нині діючому КВК України є спеціальні норми, що стосуються медико-санітарного забезпечення засуджених до позбавлення волі та виконання примусового лікування (ст. 116–117), а тому їх слід лише систематизувати та викласти в окремій главі, враховуючи, що право засуджених на охорону здоров'я віднесено законодавцем до їх основних прав (ст. 8 КВК);

3) європейський вибір, як вірно зауважив А.В. Ткаченко, об'єктивно вимагає від України виважених і послідовних кроків щодо вдосконалення та гармонізації національного законодавства із законодавством ООН, ЄС та його країн-членів [9, с. 158], а тому і у сфері виконання покарань слід наближувати національні норми і принципи, зокрема диференціації та індивідуалізації, до кращих світових зразків.

У частині II Європейських пенітенціарних правил, зокрема у розділі «Розподіл та розміщення» цікавим є підхід, що рекомендує враховувати вимоги, пов'язані із забезпеченням безпеки особи, а також потребу створення відповідного режиму для всіх засуджених. У зв'язку з цим, логічно було б внести зміни у ч. 1 ст. 102 КВК України «Режим у колоніях та його вимоги», доповнивши її словосполученням «та безпеку» та викласти цю частину в наступній редакції: «Режим у виправних і виховних колоніях –

це встановлений законом та іншими нормативно-правовими актами порядок виконання і відбування покарання, який забезпечує ізоляцію та безпеку засуджених» – і далі по тексту. Про необхідність створення реальних правових гарантій для реалізації права засуджених на особисту безпеку, у тому числі з використанням можливостей диференціації та індивідуалізації, наполягають у своїх роботах й інші науковці [10, с. 88].

У п. 17.3 Європейських пенітенціарних правил важливим є й те положення, що стосується узгодження із засудженим первісно призначеного для нього місця відбування покарання та будь-які наступні переведення з однієї установи виконання покарань до іншої, що не тільки суттєво скоротило б в Україні кількість скарг, які виникають з цих питань, але й дозволило б створити ще один елемент гарантій реалізації засудженими своїх прав і законних інтересів, а також наповнити реальним змістом принципом диференціації та індивідуалізації, а також взаємної відповідальності держави і засудженого, які визначені в ст. 5 КВК України, за результати виконання і відбування покарання у виді позбавлення волі. Виходячи з цього, слід ст. 87 КВК України «Направлення засуджених до позбавлення волі для відбування покарання» доповнити реченням наступного змісту: «При цьому, по можливості, із засудженим узгоджується питання щодо первісно визначеного для нього місця відбування покарання та будь-які наступні переведення з однієї колонії до іншої».

У контексті реалізації завдань Державної цільової програми реформування Державної кримінально-виконавчої служби на 2013–2017 роки особливий прикладний характер мають й інші положення Європейських пенітенціарних правил, зокрема, що стосуються розподілу та розміщення засуджених, а саме – питань, пов'язаних із: кубатурою приміщень для засуджених, їх освітленням та вентиляцією; висотою та іншим обладнанням вікон; обладнанням системи сигналізації, яка дозволяє засудженим негайно встановлювати контакт із персоналом; впровадженням у національне законодавство конкретних мінімальних стандартних правил; ін. (п. 17–18 Правил).

Поряд з цим, найбільш переконливими доказами необхідності удосконалення правового механізму диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі є міжнародно-правова практика, у тому числі й та, що пов'язана з боротьбою з жорстоким поводженням із засудженими та ефективним розслідуванням таких фактів за кордоном, особливо з урахуванням сучасного стану цих проблем в Україні. Так, по законодавству Великої Британії засуджені направляються для відбування покарання у виді позбавлення волі до місцевих тюрем, тобто по місцю їх проживання до притягнення до кримінальної відповідальності [11, с. 581]. У свою чергу, метою діяльності органів державної влади Норвегії у галузі виконання покарань є побудова пенітенціарної служби, що сприятиме зниженню кількості рецидивних злочинів після відбування покарання, особливо у виді позбавлення волі. При цьому головний принцип виконання покарання, пов'язаного з ізоляцією особи від суспільства, полягає в наступному: засуджений – це звичайний громадянин, якого тимчасово позбавили волі. Виходячи з цього, утримання засудженого в тюрмі фінансує муніципальна влада того регіону, в якому засуджений мешкав до ув'язнення. Більш того, і засудженого, і звичайного громадянина лікує один і той самий лікар в однакових умовах – муніципальних медичних установах. Таким самим чином здійснюється й навчання засуджених до позбавлення волі [12, с. 14]. У пенітенціарних установах Франції застосовується прогресивна система, в основі якої лежить принцип диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі, головним завданням якої є підготовка засудженого до безболісного входження в нове життя на волі та успішної соціальної адаптації [11, с. 581].

Поряд з цим, в Киргизській Республіці мають місце ті ж проблеми, що характерні для УВП України, а саме: відсутня колонія для утримання засуджених до довічного позбавлення волі, а тому вони утримуються в колоніях суворого режиму, ускладнюючи таким чином і так напружену обстановку в цих установах, позаяк основну частину засуджених у цих колоніях складають особливо небезпечні рецидивісти та особи, які вчинили особливо тяжкі злочини [13, с. 6]. Такі ж проблеми є характерними й для засуджених до довічного позбавлення волі в Республіці Білорусь: зазначені особи відбувають це покарання у виправних колоніях особливо-го режиму, утримуючись в ПКТ або звичайних житлових приміщеннях, що теж досить негативно впливає стан правопорядку в цих УВП [14]. Разом з тим, позитивним моментом у кримінально-виконавчому законодавстві Республіки Білорусь є те, що визначення місця відбування покарання для засуджених до позбавлення волі здійснюється з урахуванням умов, необхідних для їх виправлення, підтримання корисних соціальних зв'язків з родичами, забезпечення безпеки і запобігання вчинення ними нових злочинів (ст. 63 КВК), що в повній мірі співвідноситься із закріпленими в ст. 2 КВК Республіки Білорусь завданнями та змістом кримінально-виконавчого законодавства, а також із змістом міжнародних стандартів поведінки із засудженими.

Не всі питання, що пов'язані із змістом диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі, вирішені і в Російській Федерації, особливо в частині утримання засуджених до довічного позбавлення волі (ст. 126–127 КВК) [15]. Проте, показовими та такими, що можуть бути використані у законодавстві та в практичній діяльності органів і установ виконання покарань України, є ті положення КВК Російської Федерації, що стосуються роздільного тримання засуджених, які мають різні інфекційні захворювання, та здорових засуджених (ч. 5 ст. 80 КВК), а також – колишніх працівників суду та правоохоронних органів (ч. 3 ст. 80 КВК).

Цікавим є підхід щодо вирішення питань диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі у Федеративній Республіці Німеччини, а саме: по-перше, порядок їх виконання регулюються як Федеральним КК, так і спеціальним Законом «Про виконання покарання у виді позбавлення волі і заходи виправлення і безпеки, що виражаються в позбавленні волі»; по-друге, законодавством передбачені УВП відкритого, закритого та напівзакритого типу, а також спеціальні установи соціально-терапевтичного характеру, для утримання рецидивістів (невиправлених); психіатричні установи; інші установи, у яких реалізується диференційований та індивідуальний підхід щодо виконання покарання у виді позбавлення волі; по-третє, прогресивна система відбування даного покарання передбачає низку пільгових умов, які відсутні у кримінально-виконавчому законодавстві України [11, с. 581–582].

У контексті з'ясування діалектичного зв'язку диференціації та індивідуалізації з основними засобами виправлення та ресоціалізації засуджених в Україні заслуговує на увагу позитивний досвід реалізації освітніх програм Фінляндії та Швеції [16, с. 591], а також створення апробаційних інститутів у країнах Балтії [17, с. 570–573]. Як видається, ефективні механізми імплементації норм міжнародного права створила Республіка Словенія. Зокрема, в нормах КК застосовуються такі характеристики (ознаки), як «у порушення міжнародного законодавства» і «незаконно». Таким чином, держава, використовуючи положення, що конкретизують бланкетні норми КК, застосовує всі норми міжнародного права, що були офіційно ратифіковані або набули статус загальноприйнятих, та уникає створення окремого кодексу міжнародного кримінального права [18, с. 99].

Для вирішення завдань щодо гуманізації виконання та відбування покарання в Україні, а також більш ефективного використання на практиці принципу диференціації та індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі, цікавим видається позитивний досвід вирішення питань щодо утримання в УВП Австралії жінок, які мають малолітніх дітей (це право як матері, так і батька). А в Канаді цей перелік доповнюють законні опікуни [19, с. 515]. У США апробований на практиці та дає позитивний ефект підхід, що пов'язаний з питаннями надання освітніх послуг, зокрема для жінок, які мають право і можливість не тільки отримати базову середню освіту, але й закінчити коледж та отримати науковий ступінь [20, с. 513].

Висновки. Як показало вивчення наукової літератури, є й інші приклади позитивного світового досвіду, що стосується впровадження у національне законодавство міжнародних стандартів поведінки із засудженими та диференціації й індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі. При цьому, як вірно зазначають вчені, Україна прагне дотримуватись міжнародних стандартів: про це свідчить як кримінально-правова політика держави, що спрямована на гуманізацію системи покарань, так і кримінально-виконавча, націлена на відповідний процес їх виконання та відбування. Проте є й проблеми, що носять хронічний характер, на які постійно наголошують як міжнародні експерти, так і Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Виходячи з цього, як правильно з даного приводу зробили висновок В.Я. Тацій та Ю.М. Грошевий, зближення правових систем європейських держав є найважливішою традицією формування галузей національного права і галузей національного законодавства, а тому перспективним напрямом розвитку наукових досліджень в Україні є така галузь наукового знання, як порівняльно-правові дослідження, що виражають інтегративну функцію правової науки [21, с. 53–54], що й було застосовано у даній науковій статті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Михалко І.С. Аналіз визначення та змісту принципу раціонального застосування примусових заходів і стимулювання право слухняної поведінки засуджених за українським та російським законодавством [Текст] / І.С. Михалко // Питання боротьби зі злочинністю: зб. наук. пр. / редкол.: В.І. Борисов та ін. – Х.: Право, 2009. – Вип. 18. – С. 249–259.
2. Боровиков С.А., Смелькова О.П. О критериях предоставления уголовно-досрочного освобождения лицам, осужденным к пожизненному лишению свободы // Сучасна наука-пенітенціарній практиці: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (Київ, 24 жовт. 2013 р.). – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 364–367.
3. Предупреждение пыток в Украине. – Изд. 2-е. – Донецк: «Донецкий Мемориал», 2003. – 252 с.
4. Сванідзе Е. Ефективне розслідування фактів жорстокого поводження: Керівні принципи застосування Європейських стандартів. – К.: «І.С.», 2009. – 144 с.
5. Мироненко і Мартенко проти України (mironenko and martenko v. Ukraine): рішення Європейського Суду з прав людини від 10 березня 2010 року // Практика Європейського Суду з прав людини. – Рішення. Коментарі. – 2011. – № 3 (04). – С. 128–143.
6. Нечипорук і Йонкало проти України (Necheroruk and Yonkalo v. Ukraine): рішення Європейського Суду з прав людини від 21 квітня 2011 року // Практика Європейського Суду з прав людини. – Рішення. Коментарі. – 2011. – № 4 (05). – С. 170–236.
7. Права людини і професійні стандарти для працівників пенітенціарної системи в документах міжнародних організацій. – К.: Сфера, 2002. – 293 с.
8. Сидоренко С.М. Шляхи реалізації Концепції Державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України на сучасному етапі // Державна пенітенціарна служба України: історія сьогодення та перспективи розвитку у світлі міжнародних пенітенціарних стандартів та Концепції державної політики у сфері реформування Державної кримінально-виконавчої служби України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 28–29 берез. 2013 р.) – К.: ДПТС України; ВД «Дакор», 2013. – С. 5–13.

9. Ткаченко А.В. Імплементація міжнародно-правових норм у кримінально-виконавче законодавство України // Науковий вісник Інституту кримінально-виконавчої служби. – 2014. – № 1 (спеціальний випуск). – С. 158-161.
10. Колб І.О. Щодо поняття та деяких правових механізмів забезпечення права засуджених на особисту безпеку // Закон и жизнь: Международный научно-практический правовой журнал. – Кишинев: Академия наук Молдовы, 2013. – № 1. – С. 78-89.
11. Тарасюк І.В., Мацюк В.В. Функціонування пенітенціарних систем Великої Британії, Франції, Німеччини у порівнянні з Україною // Сучасна наука-пенітенціарній практиці: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 жовт. 2013 р.) – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 580-582.
12. Богунов С.О. Пенітенціарні системи України та Норвегії: порівняльно-правовий аналіз: посібник / Богунов С.О., Копотун І.М., Пузирьов М.С.; за заг. ред. О.М. Джужі. – К.: Державна пенітенціарна служба України, 2012. – 52 с.
13. Деятельность Главного управления исполнения наказаний Министерства юстиции Кыргызской Республики: итоги 2007 года. – Астана: ГУИН Минюста, 2008. – 36 с. (на киргизській та російській мовах).
14. Уголовно-исполнительский кодекс Республики Беларусь. – Минск : Национальный центр информации Республики Беларусь, 2000. – 144 с.
15. Уголовно-исполнительский кодекс Российской Федерации. – М. : Омега-Л, 2012. – 91 с.
16. Юркевич І.І., Рогатинська Н.З. Навчання засуджених як засіб їх виправлення та ресоціалізації: досвід іноземних держав // Сучасна наука-пенітенціарній практиці: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 жовт. 2013 р.) – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 590-592.
17. Стебницький О.Л. Формування служби апробації в країнах Балтії після розпаду СРСР // Сучасна наука-пенітенціарній практиці: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 жовт. 2013 р.) – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 570-573.
18. Корошец Д. Как Словения работает с международным уголовным законодательством // Проблемы совершенствования правоохранительной деятельности в области противодействия преступности и коррупции: материалы Междун. наук.-практ. конф. (Минск, 22 дек. 2011 г.) – МинскБГУФК, 2012. – С. 99-103.
19. Степанов А.В., Мазунина Д.А. Актуальные вопросы отбывания наказаний осужденными женщинами со своими детьми в уголовно-исправительных учреждениях зарубежных стран и Украины // Сучасна наука-пенітенціарній практиці: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 жовт. 2013 р.) – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 514-517.
20. Стеблинська О.С. Міжнародні стандарти забезпечення прав засуджених жінок // Сучасна наука-пенітенціарній практиці: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24 жовт. 2013 р.) – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2013. – С. 510-513.
21. Тацій В.Я., Грошевий Ю.М. Проблеми зближення європейських правових систем як умова гармонізації законодавства України // Проблеми гармонізації законодавства України з міжнародним правом: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К., 1998. – С. 53-57.